Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME,

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Actieplan asbestafbouw 2023

Samenvatting

Materialen met asbest komen nog steeds veel voor in onze gebouwen. Het Actieplan Asbestafbouw tekent het pad uit naar een asbestveilig Vlaanderen tegen 2040. Asbestveilig en niet asbestvrij: in een asbestveilig gebouw kan nog asbest aanwezig zijn maar lopen gebouwgebruikers geen risico op het inademen van asbestvezels. Tegen 2032 beschikt elke gebouweigenaar over een asbestattest dat beschrijft waar asbestmaterialen in hun gebouw aanwezig zijn, welke risico's ze inhouden en hoe ze een asbestveilig gebouw kunnen realiseren. Eenmaal alle asbestattesten het label 'asbestveilig' dragen, realiseren we een asbestveilig Vlaanderen.

Na de opvolgingsnota in 2022, versterkt en actualiseert de Vlaamse regering het bestaande asbestafbouwbeleid door het asbestattest centraal te positioneren, een verhoogde focus op de realisatie van asbestveilige gebouwen te leggen en dit met een vergrote aandacht voor jeugd. Jeugdige longen zijn immers extra vatbaar voor de blootstelling aan asbestvezels. Het actieplan 2023 is geen nieuw actieplan, maar plaatst het plan uit 2018 in een actuele context en dit zonder te raken aan de decretale mijlpalen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld : Omgeving en Natuur
Beleidsdoelstellingen:
Met dit project geven we uitvoering aan het relanceplan Vlaamse veerkracht (project VV4) en zetten we in op de volgende beleidsdoelstellingen van het beleidsveld Omgeving en natuur:

- Strategische overkoepelende omgevingsdoelstellingen
  - SD 1. Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
- ISE AFVAL EN MATERIALEN
  - SD 1. Dematerialiseren en het sluiten van materiaalkringlopen

- 3 OD 3. Versterken van asbestafbouwbeleid
  "Ik voorzie een actief asbestafbouwbeleid. Het doel is, gefaseerd naar prioriteit, een afbouw van risicovolle asbesthoudende materialen tegen respectievelijk 2034 (de meest risicovolle asbesttoepassingen) en 2040 (alle andere asbestproducten in slechte staat). We onderzoeken hoe het asbestafbouwbeleid optimaal kan worden afgestemd op de realisatie van de Vlaamse beleidsdoelstellingen rond woonkwaliteit, renovatie en energieprestatie van gebouwen. In geval van een ondersteuning door het Vlaams Gewest voor het verwijderen van een asbestdak wordt systematisch de haalbaarheid van een zonnedak onderzocht. (...)
  Ik ondersteun prioritaire doelgroepen via sectorprotocollen en zet in op asbestafbouwprojecten van lokale besturen om asbestafbouw voor burgers veilig, betaalbaar en makkelijker te maken. Ik evalueer de voortgang van het asbestafbouwbeleid in 2022 en pas het instrumentarium aan waar wenselijk."

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Beslissing Vlaamse regering van 20 juli 2018 betreffende *'Actieplan asbestafbouw 'Naar een asbestveilig Vlaanderen 2040' en voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet tot wijziging van diverse bepalingen van titel X van het decreet algemene bepalingen milieubeleid van 5 april 1995 en van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen'.* (VR 2018 2007 DOC.0960/1TER)

Mededeling Vlaamse regering van 23 december 2022 betreffende '*Opvolgingsnota: onderweg naar een asbestveilig Vlaanderen'.* (VR 2022 2312 MED.0478/1)

Advies van Inspectie van Financiën ontvangen op 21 november 2023.

Begrotingsakkoord bekomen op 13 december 2023.

Op 22 december 2023 verleende de Vlaamse regering een principiële goedkeuring aan het ontwerpplan met het oog op het inwinnen van de nodige adviezen.

Bespreking advies MINA/SERV/SALV dd. 29 januari 2024

De Raden verwelkomen het voorliggende beleidsinitiatief en de verderzetting van sectorprotocollen die de asbestafbouw praktisch en financieel ondersteunen. De Raden appreciëren het dat het actieplan een aantal aanbevelingen meeneemt uit het voorgaande advies, dat betrekking had op het actieplan 2018.
De volgende aanpassingen aan het actieplan komen tegemoet aan het advies van de adviesraden:

- *De betere bescherming van huurders en uitbreiden van inventarisatieverplichting naar verhuur van risico-woningen*
  Motivatie: onder Actie 5 is de aandacht voor de rechten van huurders op een asbestveilige woning opgenomen zoals de adviesraden vroegen. Onder Actie 8 is het asbestattest bij verhuur als een te verkennen maatregel. Ook bij Actie 13 is een toevoeging voorzien.
- *Evaluatie met jaarlijkse voortgangsrapporten en mbt het asbestattest:*
  Motivatie: Extra duiding over de kwaliteitsborging van het asbestattest en de evaluatie hiervan, staan aangevuld in de introtekst (passage opvolgingsnota 2027). Onder Actie 1 is een online dashboard voorzien voor een continue monitoring van indicatoren van het asbestafbouwbeleid. De OVAM zet nu al sterk in op kwaliteitsborging bij het asbestattest, maar voor een brede en onderbouwde evaluatie is één jaar werking te kort. Een evaluatie van vier jaar asbestattest is wel voorzien in de opvolgingsnota van 2027.

- *Vraag tot bredere invulling van 'infrastructuur'*
  Motivatie: in de introtekst van het actieplan duiding over decretale definitie 'toegankelijke constructie' opgenomen met risicogebaseerde scope
- *Verruimen opleidingen voor asbestdeskundigen onder Actie 7*
  Motivatie: De OVAM zet nu reeds sterk in op een voortdurend verbeteren en waarborgen van de maximaal haalbare kwaliteit van gecertificeerde asbestdeskundigen en asbestattesten. In de introtekst van het actieplan staat dit verduidelijkt.
- *Monitoring van de stortcapaciteit in afwachting van initiatieven tot innovatieve verwerking:*
  Motivatie: Deze monitoring is opgenomen onder Actie 23.
- *Auto-controlesysteem binnen de sector voor werfopvolging*
  Motivatie: Verkennende piste werd toegevoegd bij Actie 29
- *Betaalbaarheid: De Raden vragen om aandacht te geven aan de verhouding tussen kosten en baten van de ingrepen die moeten betaald worden door de burger en te kiezen voor een procedure waarbij prioriteit wordt gegeven aan de acties die de grootste impact hebben op de gezondheid.*
  Motivatie: Prioriteit geven aan het wegnemen van de grootste blootstellingsrisico's aan asbestvezels vormt één van de belangrijkste pijlers in de weg naar een asbestveilig Vlaanderen. Ook de betaalbaarheid vormt daar een bijzonder aandachtspunt bij, wat ook aangevuld werd in de introtekst van het Actieplan Asbestafbouw.

Volgende onderdelen werden overwogen, maar op dit moment niet weerhouden:

- *Gefaseerde verwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen*
  Motivatie: Het actieplan is gebouwd rond de beheerplicht van aanwezige asbestmaterialen. Dit met een asbestattest als basis om risicovolle materialen op te sporen in gebouwen. Gebouweigenaars kunnen hun beheerplicht vervolgens waarmaken door deze risicovolle materialen veilig te gaan beheren ofwel te verwijderen. Dit conform het advies in het asbestattest. In de introtekst van het actieplan is bijkomende duiding rond 'beheerplicht' opgenomen. Inzetten op aanwezige blootstellingsrisico's aan asbestvezels is de kern van een 'asbestveilig' Vlaanderen. Pistes rond gekoppelde asbestverwijdering in opstap naar de realisatie van een asbestveilig gebouw en dit conform aanbevelingen in het asbestattest, nemen we wel mee. Dit is opgenomen als verkennende maatregel onder Actie 8. Dit vormt een alternatief voor een algemene verwijderingsplicht.
- *Een tijdskader voor alle acties:*
  Motivatie: Ieder jaar maakt de OVAM op basis van dit prioriteringskader, beschikbare tijd en middelen een planning op van de te realiseren acties. Hierbij krijgen de acties met de meest doeltreffende impact op de strategische beleidsdoelstelling steeds voorrang. Deze motivatie is toegevoegd aan het hoofdstuk van de leeswijzer bij het actieplan.
- *Het aantal uitgevoerde inspecties als indicator van daadkrachtige handhaving binnen het protocol 'Asbesthandhaving' (Actie 29)*
  Motivatie: Een inspectie op zich vormt echter geen indicator voor kwaliteitsvol asbesthandhavingsbeleid, noch voor het realiseren van een protocol rond asbesthandhaving.

<u>Bespreking advies Vlaamse Jeugdraad dd. 15 februari 2024</u>

"Kinderen en jongeren hebben een plek nodig om jong te kunnen zijn. Plekken waar ze kunnen leren, leven, spelen en organiseren en dat zonder dat hun gezondheid in het gedrang komt. Voor, door en met jongeren, in een organisatie, alleen of met een groep." De Vlaamse Jeugdraad verleende met dit uitgangspunt advies op het Actieplan Asbestafbouw. De raad beschrijft de actuele, infrastructurele, administratieve en budgettaire uitdagingen hierin. Hierbij zoomt de raad ook verder in detail in op het sectorprotocol 'Asbestveilige lokale jeugdgebouwen'. Dit sectorprotocol ligt in dezelfde periode ter goedkeuring voor bij de Vlaamse regering als het actieplan zelf. Met het sectorprotocol kan het asbestafbouwbeleid het hoofd bieden aan asbestgerelateerde infrastructurele uitdagingen, maar kan dit beleid niet in de financiering en regie voorzien voor de

brede infrastructurele noden na asbestinventarisatie en -verwijdering. Dit beleid zet wel in op sectorale monitoring van het asbestpassief in lokale jeugd(sport)gebouwen, waar momenteel geen cijfers over bestaan, en zal op basis van de bevindingen verdere noden analyseren bij het evaluatiemoment van het sectorprotocol in 2026.
Concreet worden op basis van bovenstaande motivatie volgende adviezen van de Vlaamse Jeugdraad weerhouden in het actieplan:

- *Pas de decretale definitie van jeugd uit het jeugddecreet toe*
  Motivatie: het ontwerp sectorprotocol 'Asbestveilige lokale jeugdgebouwen' werd verruimd naar lokalen voor verenigingen met leden tot 30 jaar.
- *Monitoring zodat hoogste noden en prioriteiten via asbestattesten naar boven komen en ondersteuning gericht kan uitgerold worden om asbest daadwerkelijk aan te pakken.*
  Motivatie: De OVAM zal iedere sectorpartner betrekken en informeren over de monitoring van de opgemaakte asbestattesten.
- *Voorkom administratieve last rond regeling asbestattesten, houd de aanvraag en procedure laagdrempelig en inspireer met goede praktijken*
  Motivatie: Samen met de sectorpartners hebben we de drempels zo laag mogelijk gehouden voor de jeugd(sport)verenigingen bij de aanmeldingsflows en richten we ons daarna al snel naar de eigenaar zelf die, zoals alle andere gebouweigenaren, zelf het opdrachtformulier met de asbestdeskundige moet ondertekenen. De OVAM zal zorgen voor de verspreiding van goede praktijken samen met de sectorpartners en richt zich daarbij eveneens naar de lokale jeugd- en sportambtenaren.
- *We zien gebouweigenaren als degenen die instaan voor de verwijderings- en vervangingskosten (tenzij er andere beheerafspraken gemaakt zijn). Dit ligt in lijn met de visie van de Vlaamse Jeugdraad*
- *Zorg dat eigenaars hun eigendom goed onderhouden zonder dat het jeugdwerk hiervoor moet opdraaien.*
  Motivatie: Alle gebouweigenaars hebben een beheerplicht van aanwezige asbestmaterialen. Per asbestmateriaal geeft het asbestattest hierin richtlijnen. Er zijn geen verplichtingen voor het jeugdwerk, behalve een goede huisvaderschap bij gebruik van de gebouwen (niet boren, breken, slijpen,… in asbestmaterialen). Zoals gevraagd in het advies zal de OVAM dit in communicatie ook expliciteren naar zowel gebouweigenaars als lokale besturen.
- *Laat jongeren niet zelf asbest verwijderen:*
  Motivatie: Hier sluiten we ons volledig bij aan. We willen jeugdverenigingen net aan asbestveilige lokale jeugdgebouwen helpen. Het is daarom ondenkbaar dat leden van jeugd(sport)verenigingen zelf aan de slag zouden gaan met asbestmaterialen.

Volgende elementen overstijgen het asbestafbouwbeleid en kunnen we daardoor moeilijk meenemen:

- *Verbreed de definitie van lokale jeugdinfrastructuur naar alle jeugdverblijven*
  Motivatie: Het ondersteuningskader van het sectorprotocol is voor deze opstartfase voorzien met relancemiddelen van VV4 - lokale besturen asbest. Een lokale verankering is vereist. Dit is ook de groep die het minst in aanmerking komt voor meer gangbare subsidies voor bovenlokale jeugdgebouwen. Het ondersteunt eveneens lokale besturen die vanuit hun voorbeeldbeeldfunctie voor een aantal asbestmaterialen een verwijderingsplicht hebben tegen 2034.
- *Voorzie financiële middelen opdat een bevoegde firma deze werken uitvoert.*
  Motivatie: Via verschillende inhoudelijke ontzorgingswegen ondersteunt de OVAM de zoektocht naar geschikte personen of aannemers waarbij de OVAM, na opmaak van een asbestattest, wel in de volledige financiering voorziet van de inzameling van vrijkomend asbestcement ter plaatse. Aan de vraag voor raamcontracten voor specifieke asbestmaterialen kan pas gericht nagedacht worden bij het evaluatiemoment in 2026 wanneer duidelijk is welke asbestmaterialen het meest in de sector voorkomen. De jeugd(sport)sector beschikt momenteel zelf niet over een inventarisatiestudie van asbestmaterialen.

- *Stem de verschillende lokale en Vlaamse ondersteuning en regelgeving op elkaar af zodat jeugdorganisaties niet de dupe worden van administratieve rompslomp en hoogdrempeligheid*
  Motivatie: De Vlaamse Jeugdraad kaart verschillende drempels aan met een versnipperd administratief landschap. De OVAM tracht samen met de sectorpartners hier maximaal aan tegemoet te komen en aanmeldingen procedureel ook zo laagdrempelig mogelijk te houden. Daarnaast verruimden we het sectorprotocol naar 30 jaar, in lijn met het Vlaams Jeugddecreet en is in het sectorprotocol voor complexe gebouwen ook 16u advies voorzien om de verschillende gebouwuitdagingen te prioriteren en gefaseerd aan te pakken. De structurele zijde kan echter niet opgelost worden binnen het asbestafbouwbeleid.

2. **INHOUD**

A. PROBLEEMSTELLING

Asbestvezels zijn risicovol wanneer we ze inademen. Als we gebouwen dagelijks willen gebruiken zonder blootstellingsrisico op asbestvezels, moeten we ze '**asbestveilig'** maken. Dat impliceert niet dat deze gebouwen 'asbestvrij' dienen te zijn. Gebouwonderdelen met asbest die achter andere bouwlagen schuilgaan of nog in goede staat verkeren, leveren **geen blootstellingsrisico** op **in het leven van alledag**. We noemen ingesloten materialen met asbest 'niet eenvoudig bereikbaar'. Eenmaal asbestmaterialen bij renovatiewerken wel eenvoudig bereikbaar worden, verwijderen we ze. Zo zetten we enerzijds in op actuele risico's en anderzijds schuiven we het asbestpassief niet verder door naar onze toekomstige generaties. Risicovolle materialen met asbest verwijderen we met een asbestattest in de hand als gids. Het asbestattest informeert ons op welke manier we de asbestmaterialen veilig kunnen verwijderen. We zorgen voor een destructief asbestattest op moment van renovatie om blootstellingsrisico's in ingesloten bouwlagen te vermijden en vrijkomende materiaalstromen zonder asbestcontaminatie te kunnen inzetten in duurzame materiaalkringlopen.

Met het actieplan bieden we het hoofd aan de omvangrijke hoeveelheid asbestmaterialen die nog in onze leefomgeving aanwezig zijn. Het actieplan doelt op het wegnemen van blootstellingsrisico's op asbestvezels in het dagelijks gebruik van onze gebouwen. Het beantwoordt zowel aan de vraag naar pragmatiek bij de burger als aan het streven naar verdere kwaliteitsborging in de professionele asbestsector. Het concept 'asbestveilig' bracht het asbestthema in realistische proportie en reikte het beslissingskader aan voor de doelgroepgerichte ondersteuning.

Zowel onder stakeholders als bij burgers als op internationaal vlak kent de risicobenadering van het concept 'asbestveilig' veel draagvlak. Het is de keuze voor een **werkbaar asbestafbouwbeleid**, zonder afbreuk te doen aan veiligheid.

Het **asbestattest** vormt vanaf 2023 de **strategische hoofdindicator** om te meten in welke mate de vooropgestelde acties asbestveilige gebouwen realiseren tegen decretale mijlpalen 2034 en 2040. Een asbestveilig gebouw heeft een asbestattest met label 'asbestveilig' op zak. Eenmaal alle gebouwen in de databank het label 'asbestveilig' dragen wonen, leven en werken we in een asbestveilig Vlaanderen.

De aanwezigheid van asbest in Vlaanderen zal dankzij het asbestattest wel almaar beter in kaart gebracht kunnen worden. In de asbestinventarisdatabank is de voortgang naar een asbestveilig Vlaanderen zichtbaar door het aantal asbestattesten met label 'asbestveilig' tegenover het totaal aantal asbestattesten in de databank te stellen. Een opvolging en meting op deze schaalgrootte was nog niet mogelijk tot aan de invoering van het asbestattest. Het eerste jaar van het asbestattest betekent een **nulmeting** voor het asbestpassief in Vlaanderen. Voor de periode 23 november 2022 tot oktober 2023 is er in 65% van de geïnventariseerde gebouwen asbest gevonden en draagt 41% van de asbestattesten het label 'niet-asbestveilig'. Het pad naar een asbestveilig Vlaanderen bestaat

erin dit laatste percentage tot 0% 'niet-asbestveilig' te herleiden. Het percentage van 41% moet de komende jaren dan ook een dalende trend vertonen.

In voorbereiding van het actieplan in 2018 maakte de OVAM een zo nauwkeurig mogelijke inschatting van het asbestpassief, wat resulteerde in 2.239.000 ton en 86.300.000 m^2 asbestcementen dak- en gevelbekleding. Deze inschatting maakte onder meer de combinatie tussen geregistreerde importcijfers van ruwe asbest, cijfers bij erkende asbestlaboratoria en sectorale asbestkennis. In het verleden is immers nergens een registratie gemaakt bij plaatsing en gebruik van asbestmaterialen. Met de keuze voor een asbestveilig en geen asbestvrij Vlaanderen, fungeert het nog **afgebouwde asbestpassief als een trendindicator** in plaats van een hoofdindicator (zoals gesteld in de Opvolgingsnota (VR 2022 2312 MED.0478/1). Voor de komende jaren verwachten we een dalende trend. Het aantal vierkante meter dat bij een specifiek gebouw verwijderd wordt, geeft niet aan in welke mate een gebouw al dan niet asbestveilig is. Enkel een asbestattest in de asbestinventarisdatabank biedt dat inzicht. De Vlaamse overheid zal het totale asbestpassief de komende jaren beter en nauwkeuriger in kaart kunnen brengen via analyses in de asbestinventarisdatabank.

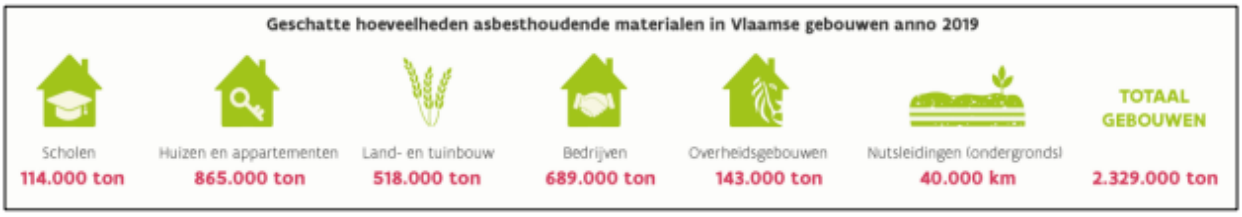

B. OMGEVINGSANALYSE

Vier jaren 'Actieplan Asbestafbouw' in cijfers

Bij goedkeuring van het Actieplan Asbestafbouw in 2018 was er naar inschatting in Vlaanderen nog een asbestpassief in gebouwen en infrastructuur van 2,3 miljoen ton. Met het totale budget van 77.472 keuro kon de OVAM in de periode 2018-2022 de uitrol van het actieplan asbestafbouw handen en voeten geven. De impuls via beleidsdotaties en relancemiddelen 'Vlaamse Veerkracht' maakten een sterke opschaling van de ondersteuning van burgers en doelgroepen mogelijk. In het bijzonder voor de inzet van de relancemiddelen betekent dit asbestinventarisaties, asbestverwijderingen en asbestinzamelingen. De realisaties op het terrein lopen nog door in 2023, 2024, 2025 en 2026 dankzij de reeds toegekende subsidies en de budgetten die de OVAM omzette in doelgroepgerichte afnamecontracten tot het asbestveilig maken van gebouwen. Een verdere uitdieping en analyse van deze cijfers is terug te vinden in de opvolgingsnota die in 2022 aan de Vlaamse regering werd voorgelegd (VR 2022 2312 MED.0478/1).

Inzetten op de veranderde socio-economische context

Asbestafbouw, energierenovatie en woningkwaliteit vinden elkaar sterk in beleid en in het bijhorend ondersteuningskader voor verschillende groepen van gebouweigenaars. De actuele socio-economische context biedt daarbij ook kansen deze beleidslijnen verder te versterken in een versterkt Actieplan Asbestafbouw. De inzet daarbij is een kostenbatenefficiënte aanpak, geënt op

het concept 'asbestveilig' met het oog op een toekomstbestendig patrimonium. Gebouweigenaars kunnen hun asbestattest dan ook raadplegen in de Woningpas en het asbestattest in dit digitaal portfolio ook naast andere gebouwgegevens leggen. Deze werkwijze biedt ook mooie kansen voor private of lokale adviesverlening rond duurzaam bouwen en wonen.

Doel bijsturende maatregelen

We leven in snel veranderende tijden. Dat vergt de periodieke evaluatie en actualisatie van beleidsplannen om de beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten binnen de actuele socio-economische context en corresponderend met evoluerende regelgeving. Dit zowel op Vlaams, federaal als op Europees niveau.

Met de opvolgingsnota in 2022 evalueerde de OVAM in opdracht van de Vlaamse regering de voortgang naar een asbestveilig Vlaanderen in 2040. De slotconclusie in de opvolgingsnota stelde dat bijsturende maatregelen nodig zijn om de strategische doelstelling te behalen. In uitvoering van de beslissing van de Vlaamse regering uit 2018 legt de bevoegde minister deze bijsturende maatregelen dan ook voor aan de Vlaamse regering onder de vorm van dit bijgestuurde actieplan.

In 2027 zal de OVAM opnieuw een opvolgingsnota over de periode 2023-2026 voorleggen. Vooral de impact van het asbestattest op de realisatie van een asbestveilig Vlaanderen zal daarbij de kern van de evaluatie vormen. Naar alle verwachting zullen eventuele bijsturingen dan vooral kaderen in de realisatie van de 'generieke' asbestinventarisatieplicht tegen 2032 voor gebouwen met bouwjaar tot 2001. Generieke asbestattesten zijn asbestattesten die opgemaakt worden zonder verplichting vanuit een overdracht. Verkennende trajecten richting toekomstige bijsturende maatregelen daartoe zijn in dit huidige actieplan reeds opgenomen.

Verhoogde effectiviteit richting 2040

De combinatie van alle acties zorgt voor de sterkte van dit Actieplan Asbestafbouw. Een asbestafbouwbeleid staat immers niet op zichzelf, maar leunt aan tegen een breed scala aan beleidsthema's. Met dit actieplan zorgen we ervoor dat het asbestthema een logische plaats krijgt in het actuele gebouwenbeleid en op momenten waar verhoogde aandacht rond asbest en veilig asbest verwijderen een gezonde reflex is.

Het asbestattest staat in het actieplan centraal, verhoogt daarmee de effectiviteit van het plan en informeert gebouweigenaars en gebouwgebruikers over hoe zij veilig gedetecteerde asbestmaterialen kunnen (laten) verwijderen en wat er nodig is om een asbestveilig gebouw te bekomen. Het actieplan zet verder in op de prioritaire doelgroepen, met verhoogde aandacht voor gebouwen in een jeugdcontext. De Wereldgezondheidsorganisatie WHO wijst immers al jaren op de bijzondere gevoeligheid van jeugdige longen aan de blootstelling van asbestvezels.

Een versterkt actieplan als antwoord op de nood tot bijsturende maatregelen

De uitwerking van het Actieplan Asbestafbouw 2023 vertrok inhoudelijk vanuit volgende beleidsconclusies uit de opvolgingsnota van 2022:

1. Het asbestattest staat als hoofdindicator voorop in de realisatie van een asbestveilig Vlaanderen
2. Kwaliteitsverhoging in het werkveld: onzorgvuldig handelen tegengaan en inzetten op handhaving als sluitstuk van het asbestafbouwbeleid
3. Continuïteit van het flankerend instrumentarium met het oog op realisatie asbestveilige gebouwen
4. Asbestafbouwbeleid laten corresponderen met transversaal gebouwenbeleid
5. Continuïteit operationeel en strategisch communicatieplan asbestafbouwbeleid

Deze conclusies leidden voor het merendeel van de acties in de eerste plaats tot een tekstuele actualisatie, bundeling en parafrase van de meeste acties. Daarnaast zijn er twee types van **nieuwe**

acties terug te vinden in het Actieplan Asbestafbouw 2023. In het actieplan zelf staat dit eveneens vermeld in de actiefiche:

Type 1 Een nieuw uitgelichte actie die voorheen tekstueel vermeld werd in één of meerdere acties van het Actieplan Asbestafbouw 2018

- Actie 2: Luchtbeelden asbestverdachte daken als trendindicator asbestafbouwbeleid
- Actie 3: Asbestverwijdering binnen ruimtelijk, omgevings-, klimaat en energierenovatiebeleid
- Actie 4: Naar een 'asbestveilige gemeente'
- Actie 5: Een asbestveilige woning als parameter bij woningkwaliteit
- Actie 14: Integratie asbestthema bij lokale Woonloketten en Energiehuizen
- Actie 17: Realiseren van asbestveilige natuurgebieden via een sectorprotocol
- Actie 19: Realiseren van asbestveilige lokale jeugdinfrastructuur via een sectorprotocol
- Actie 21: Sectorale kwaliteitsborging veilige omgang met asbest voor risicovolle beroepscategorieën
- Actie 26: Uitdragen van het Vlaams asbestafbouwbeleid als goede praktijk
- Actie 27: OVAM ondersteunt burgers en overheden als kenniscentrum asbest

Type 2 Een volledig nieuwe actie die de principes van het Actieplan Asbestafbouw verder versterkt en uitvoering geeft aan de beleidsconclusies uit de opvolgingsnota 2022:

- Actie 1: Ontsluiting milieu-informatie asbestafbouwbeleid
- Actie 6: Verfijning bestaande plichten asbestattest 'gemeenschappelijke delen'
- Actie 7: Het asbestattest faciliteert asbestinventarisatie ifv werkgeversplicht en SOP
- Actie 8: Een tijdige en voldoende gespreide realisatie van mijlpaal 2032
- Actie 10: Erfgoed asbestveilig conserveren, restaureren en tentoonstellen
  Actie 15: Stimuleren van asbestveilige gebouwen via bank- en verzekeringsinstrumenten (onderdeel banksector)
- Actie 30: Verkenning implementatie beboetingskader gekoppeld aan decretale mijlpalen asbestafbouwbeleid

Ondanks actualisatie, parafrase en de formulering van nieuwe acties raakt het voorliggende Actieplan Asbestafbouw 2023 niet aan de decretale mijlpalen uit 2018. Het wil wel een antwoord bieden aan de hedendaagse context met acties die de effectiviteit van de strategische doelstelling verhogen. Het geheel aan acties is ingedeeld in de volgende **zes planstrategische doelstellingen**:

1. Asbestrisico's monitoren en opvolgen
2. Activeren via verankering 'asbestveilig' en generiek asbestattest in gebouwenbeleid
3. Ondersteuningskader voor versnelde realisatie van asbestveilige gebouwen, met focus op jeugd
4. Asbest veilig verwijderen en verwerken
5. Communicatie en kennisdeling
6. Toezicht en handhaving

Het draagvlak bij de stakeholders werd eveneens behouden. In het voorjaar van 2023 is het ontwerp Actieplan Asbestafbouw 2023 aan de betrokken stakeholders voorgelegd, waarna hun feedback werd verwerkt tot de huidige versie. Fundamenteel waren er in dit traject geen tegenstrijdige visies waar te nemen en volgden aanpassingen van een veeleer tekstuele aard.

C. MAATSCHAPPELIJKE IMPACT RELEVANTE DOELGROEPEN

Verhoogde aandacht voor prioritaire doelgroepen

Het Actieplan Asbestafbouw beoogt voor de generieke onderdelen alle gebouwen tot 2001. De Vlaamse regering wil daarnaast ook prioritaire doelgroepen ondersteunen in het asbestveilig maken van hun patrimonium en continueert daarmee de werkwijze binnen het Actieplan Asbestafbouw. Een bijzondere en versterkte aandacht gaat uit naar kinderen, jongeren en jongvolwassenen

omwille van hun hoge gevoeligheid voor de blootstelling aan asbestvezels. Gebouwen waarin zij vaak tijd doorbrengen, beoogt het actieplan dan ook versneld asbestveilig te maken. De ondersteuningskaders zetten minimaal in op het realiseren van de voorziene decretale mijlpalen. De doelgroepen kunnen hun ambities voor de eigen sector ook hoger leggen, bijvoorbeeld wanneer zij combinatiewinsten zien bij energie-ingrepen en het versneld willen op asbestveilige gebouwen.

Verwijderverplichting voor overheidsgebouwen
Overheden nemen hun voorbeeldfunctie op met een verplichtende verwijdermijlpaal tegen 2034, zoals reeds opgebouwd in het Actieplan Asbestafbouw 2018. Gebouwenbeheerders van overheidsgebouwen moeten ervoor zorgen dat zij tegen 2034 eenvoudig bereikbare, risicovolle materialen met asbest verwijderen. Deze decretale mijlpaal positioneert zich naast de generieke mijlpaal 2032 voor asbestinventarisatieverplichting. Ondanks communicatie-initiatieven is de decretale mijlpaal van 2034 nog niet goed gekend. Het Actieplan Asbestafbouw zet dan ook in op de verdere uitrol van een gericht ontzorgend instrumentarium voor overheidsgebouwen in samenwerking met het Facilitair Bedrijf als aankoopcentrale. Zo kunnen lokale en bovenlokale overheden al hun gebouwen op korte termijn voorzien van een asbestattest en geraken zij dankzij Vlaamse raamcontracten vlot en tijdig van risicovolle asbestmaterialen af.

Gedeelde verantwoordelijkheid
Asbestveilige gebouwen realiseren is een gedeelde verantwoordelijkheid tussen beleidsmakers, beleidsuitvoerders, sectorpartners en gebouweigenaars. De Vlaamse regering koos in 2018 voor een aanmoedingsbeleid met generieke asbestinventarisatieplicht voor alle gebouweigenaars (bouwjaar <2001) tegen 2032 en niet voor een generieke verwijderverplichting. Bij een aanmoedigingsbeleid ligt de eindbeslissing om verwijderwerken uit te voeren in handen van de gebouweigenaar. Het Actieplan Asbestafbouw tracht alle haalbare acties te ondernemen die eigenaars aansturen tot het asbestveilig maken van hun gebouwen, maar zal daar onvermijdelijk op grenzen botsen. De ervaring leert immers dat sommige eigenaars zelfs met volledige financiering van kosten en ontzorging nog steeds niet te overtuigen zijn actie te ondernemen.

3. **BESTUURLIJKE IMPACT**

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het versterkte Actieplan Asbestafbouw omvat geen bijkomende budgettaire impact ten aanzien van het oorspronkelijke Actieplan Asbestafbouw uit 2018 en voorziet enkel in de continuering van de reeds voorziene jaarlijkse dotaties (geïndexeerd). Hiermee kunnen acties uit het actieplan conform prioritering, effectiviteit en opportuun momentum geoperationaliseerd worden binnen de jaarlijks beschikbaar gestelde middelen.

De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies op 21 november 2023.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting werd verleend op 13 december 2023.

B. ESR-TOETS

Het versterkt Actieplan Asbestafbouw 2018 is ESR-neutraal.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het versterkte Actieplan Asbestafbouw 2018 heeft geen nieuwe impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het versterkt Actieplan Asbestafbouw 2018 heeft geen nieuwe impact op de lokale en provinciale besturen.

4. **VERDER TRAJECT**

De OVAM voorziet in de bekendmaking en operationalisering van het Actieplan Asbestafbouw 2023.

5. **VOORSTEL VAN BESLISSING**

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar definitieve goedkeuring te hechten aan:
    a. het bovengenoemde versterkte Actieplan Asbestafbouw;
    b. het principe om op basis van de tussentijdse opvolgingsnota's nieuwe maatregelen te nemen indien de voortgang van het versnelde asbestafbouwbeleid naar de respectievelijke doelstellingen 2034 en 2040 ontoereikend blijkt;

2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten in 2027 een opvolgingsnota aan de Vlaamse Regering voor te leggen, gevolgd door een geactualiseerd Actieplan Asbestafbouw.;

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR